

DIRVA

IVYKIŲ PARAŠTĖJE

ATSAKYMAS Į KLAUSIMĄ. KODĖL MASKVA
TAIP BLOGAI ĮVERTINO IZRAELIO PAJĖGUMĄ. — ČUVAŠINO INFORMACIJOS. — NŪDIE-
NĖ IZRAELIO IR JO KAIMYNŲ ŪKINĖ
BŪKLĖ.

VYTAUTAS MESKAUSKAS

Viena didžiausių Izraelio - arabų paskutinio karo mįslių buvo sovietų žvalgybos nepaprastai blogas Izraelio įėjimo įvertinimas. Kodėl Maskva, turinti vieną geriausių špionožo sistemų, kuriai talkina įvairiausių kraštų ir tautų vienminčiai, taip skaudžiai pati apsiriko ir suklaidino arabų valstybes? Atsakymas į tą idomų klausimą skamba labai paprastai: sovietų pareigūnai Artimuosiuose Rytuose pasirodę esą gerokai asilai, kurie konflikto patys išprovokavo.

Vienas iš nuostabiausių atsitikimų karo išvakarėse buvo netikėtas sovietų ambasadoriaus antrą valandą nakties vizitas pas Izraelio ministrą pirmininką Levi Eškol. Tas gerokai pagyvenęs žmogus, 71 metų amžiaus, buvo prikelstas iš miego, kad išklaustų Dimitro Čuvašino, 64 metų amžiaus išpėjimo. Čuvašinas pareiškė gavęs įsakymą iš paties Kosyginą išpėti Izraelį, kad 15 brigadų Izraelitų, kurios yra sutelktos prie Sirijos pasienio nebūtų panaudotos 'kartu su Vakarų imperialistais' Sirijos užpuolimui ir jos vyriausybės nuvertimui.

Susijaudinęs Eškolis atkirto, kad tos brigados yra grynas prasiimanymas ir pasiūlė tučtuojau nuvažiuoti į pasienį, kad ambasadorius galėtų savo akimis įsitikinti. Tačiau Čuvašinas tai padaryti atsisakė, nes tos žinios apie tą kariuomenės sutelkimą buvo jo paties sugalvotos.

Čuvašinas nebuvo eilinis sovietų diplomatas, bet ir stambus saugumo tarnybos pareigūnas, vadovavęs sovietų špionazui Jugoslavijoje. Jam atrodė, kad Izraelis yra

maža, laikina valstybė, kankinama tarpusavio mažų partijų kivių ir nedarbo. Tai jis netik pranešinėjo į Maskvą, bet ir sakė patiems Izraelitams į akis. Taip, pavyzdžiui, viename pokylyje Čuvašinas rado reikalo paaiškinti Izraelio užsienio reikalų ministerijos departamento direktoriui dr. Badr: "Izraelis yra liliputas, iš esmės žiūrint, groteskiška išdava tarp dviejų pasaulinių karų buvusios tarptautinės suirutės". Čia pat jis pasiteiravo kur dr. Badr taip gerai išmokęs rusiškai. "Jūs kacetė, Ekscelencija" -- skambėjo atsakymas. "Kaip ten patekote?" -- klausė ekscelencija ambasadorius. "Buvau sovietų sumintas, kai tie užėmė Rytų Lenkiją". "O, dabar suprantu -- atšovė sovietas -- mes jus pasiuntėm į Sibirą, kad išgelbėtumėm nuo mirties vokiečių kacetė. Džiaugiuosi už jus, daktare Badr".

Čuvašino džiaugsmas būtų mažesnis, jei jis žinotų, kad Izraelio žvalgyba turėjo sovietų šifrą ir jo pranešimus Maskvai žinojo neblogiau už Kosyginą. Tomis klaidingomis informacijomis pasiremdamas Kremlius išpėjo Egipto Naserį nepulti pirmam Izraelio, nes tas tik blefuoja ir jokių būdų pats nepuls. Čuvašino įsitikinimu Izraelis tik gąsdina savo kaimynus karu, tačiau jo niekad nepradės.

Už tai, kai Izraelis vis dėlto smogė, ir ne Sirijai, bet visų pirma Egiptui, Nasseris pasisakė pas save sovietų ambasadorių Pošidajevą ir padarė jam 'sceną' už apgavystę. Maskva Poši-

dajevą, kuris kaip Čuvašinas padarė karjerą saugumo tarnyboje, atšaukė ir jo vieton paskyrė užsienio reikalų viceministrą Vinogradovą.

Čuvašinas buvo atšauktas į Maskvą, sovietams nutraukus diplomatinis santykius su Izraeliu. Tel Avivo kavinėse po to buvo juokaujama: "Jei Čuvašinas liks gyvas, mes turėsime tikrą įrodymą, kad Stalinas yra tikrai miręs".

Nepaisant Izraelio laimėjimų, jo ateitis vis tiek nelaikoma šviesia. Ir ne tik Maskvoje. Šiuo metu 2,5 milijonų Izraelitų turi gyventi su pusantro milijono arabų, kurių lojalumas Izraelio valstybei yra lygus nuliui. Ilgainiui ta problema vis didės, bet nemažės, nes arabai bus kurstomi iš Izraelio kaimynų pusės, nepaisant to, kad materialiai jų likimas bus daug geresnis negu kaimyninių arabų.

Kol kas tačiau Izraelyje dar gyvenama pagalės džiaugsmu. Tarptautinė žydija pasirodė esanti labai duosni. Izraelio aukso ir užsienio valiutos atsargos aukų dėka pakilo 35% iki beveik 800 milijonų dolerių sumos. Išnyko nedarbas. Tuo tarpu jo kaimynų ūkinė būklė yra nepaprastai bloga. Egiptas jau antri metai nesuveja galų su galais ir nepildo savo pasižadėjimo užsieniečiams. Turizmas nutrūko, pajamų iš Suez kanalo nėra. Sovietų pašalpa ginklų ir iš dalies kviečių kasdienio gyvenimo nepalengvina. Turint galvoje tokią būklę ne daug padės ir tie 270 milijonų dolerių, kuriais Egiptą, Siriją ir Jordaniją pažadėjo sušelpsti nafta produkuojančios arabų valstybės mainais už leidimą prekiauti su Vakarų valstybėmis, kurios vienos tegali pirkti naftą auksu ar doleriais.



Vasario 16 Gimnazijos mokiniai prie rūmų pakeliant Lietuvos vėliavą. Kairėje stovi mokytojai Tamošaitienė ir Veršelis. Kun. J. Dėdino nuotrauka

LIETUVIŲ KULTŪRINIAI ŽIDINIAI EUROPOJE (3)

VASARIO 16 GIMNAZIJOS FINANSAI

EMILIJA ČEKIENĖ

Vokiečių valdžia mūsų Vasario 16 gimnazijai duoda 262 tūkstančių markių. Pabėgėlių Ministerija iš Bonnos skiria 170.000 mokytojų al-

tojai čia gauna pietus pagiginta kaina, bet tikrai be šeimos. Su šeima pragyventi daug sunkiau. Todėl mokytojai nuomoja labai kuklius porokam-

kėtų tiesioginiai visiems mokytojams.

Mums atrodo, -- sakė direktorius, kad JAV lietuviai aukodami pavargsta, tačiau mes tikimės didesnio dėmesio ir paramos iš jaunosios kartos, ko labai pasigendame. Mokiniai moka 55 markes mėnesiui, bet yra daugiavaikių šeimų ir juos atleidžiame nuo mokesčio.

-- Koks gimnazijos mokslinis lygis vokiečių valdžios akimis?

-- Prieš atnaujinant pašalpą sekantiems mokslo metams atsilanko valstybės kontrolės atstovas. Šiomet jis išbuvo gimnazijoje vienuolika dienų, susipažino su finansine apyskaita, mokslo lygiu ir po to paskyrė tą pačią sumą. Dalyvavo ir pamokose. Aplamai, Vasario 16 gimnazija yra vokiečių valdžios pripažinta pilnateise. Po abiturų egzaminų jaunuoliai gali laisvai stoti į bet koki universitetą. Egzaminuose dalyvauja vokiečių atstovas.

Jei kas baigia šešias klases turi galimybių įstoti į praktiškas mokyklas. Pernai 6-oj klasėj buvo 11, o dabar abiturai ruoštis pasiliko tik 4. Kiti išėjo su šešių

(Nukelta į 3 psl.)



Dail. A. Krivickas su septintos klasės mokiniais. Kun. J. Dėdino nuotrauka

goms ir centrinė valdžia iš Bonnos 24.000 kultūriniais reikalais, o krašto valdžia dar 70.000 markių remontams.

Per Balfą iš gimnazijai remti būrelių, kurių yra 105, gaunama viso 122.000 markių. Tik vienas kun. Sugintas vis dar tebevadovauja 35-ies būreliam. Tai nepaprastai jo įnašas į šį kultūrinį lietuvišką židinį. Bene antroji vieta iš aktyviausių būrelių organizatorių priklauso dantų gydytojai Elenai Baltrušaitienei New Yorke, kuri vadovauja 10-čiai būrelių. Garbė visiems būrelių vadovams.

Nors tie gražieji nauji gimnazijos rūmai jau išmokėti, tačiau su minėtais finansais vos vos išsiverčiama, nes prie tokios padėties mokytojas čia tegali gauti tarp aštuonių-devynių šimtų markių mėnesiui, kai tuo tarpu vokiečių pradedančio mokytojo alga yra apie pusantro tūkstančio markių. Lietuviai moky-

barėlių butus, nors visi galėtų gauti daug geresnes tarnybas.

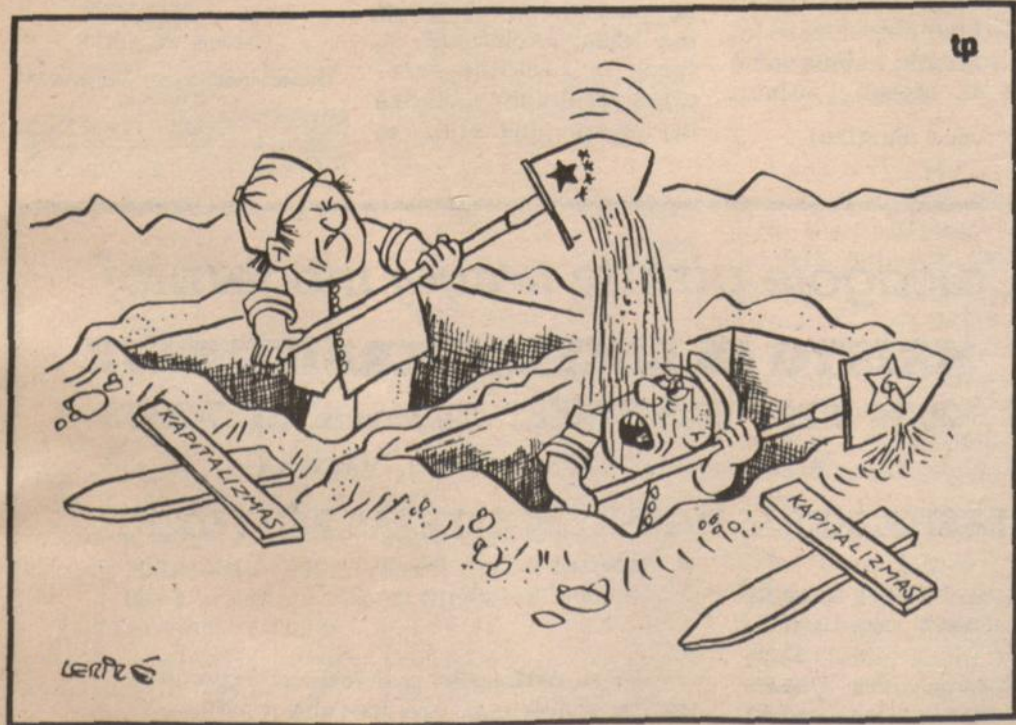
-- Ar numatoma išbristi iš tų finansinių sunkumų? -- paklausiau gimnazijos direktorių V. Natkevičių.

-- Gimnazijos vadovybė deda pastangas per Lietuvius Bendruomenės vadovus, per kapelionus didinti mokinių skaičių, o esant didesniui skaičiui galima tikėtis gauti ir pašalpą didesnę iš Bonnos, kad algas mo-



Dr. J. Grinius matematikos pamokoje.

Kun. J. Dėdino nuotrauka



-- Jei toliau tokiu metodu dirbsi, mes nebaigsime darbo!



JUOZAS KAPOČIUS, Lietuvių Enciklopedijos leidėjas ir JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos Prezidiumo pirmininkas, spalio 19 d. sulauks 60 metų amžiaus.

PLUOŠTAS ĮSPŪDŽIŲ APIE SENUS DRAUGUS (10)

KYGU LEIDĖJAI IR JUOZAS KAPOČIUS

Stasys Santvaras

Laukuose ir gatvėse, kur žmonės gyvena, susitinka įvairūs amatai ir pašaukimai.

Rašytojas ir knygų leidėjas, galima sakyti, yra du bendrąsias, kuriuos tampriai jungia bendri rūpesčiai ir siekiai: autorius kuria viešumai, leidėjas rūpinasi kad rašytojo darbai, anot Pr. Vaičiūčio, "lėktų iš kaimo į kaimą pas jaunus, senus".

Paėmiau rankosna Liet. Enciklopediją, kurią Juozas Kapočius jau beveik baigė išleisti, ir tyčia pažvelgiau, ką gi ji pasakoja apie leidėjo amatai bei veiklą. Štai ta iškarpa, žinoma, dalyko žinovo (V. Civinsko) parašyta:

"Knygų leidėjas ir parduodėjas, kaip tarpininkas tarp rašytojo ir skaitytojo, žinomas keli tūkstančiai metų. Sen. Egipte, Graikijoje ir Maž.

Azijoje poetai ir filosofai atiduodavo ar pardavė savo veikalus turtingiesiems, kurie rūpinavosi jų perrašinėjimu ir parduvinėjimu. Talmudo liudijimu, maždaug prieš 3000 metų žydai ne tik parduvinėdavo knygas, bet už nustatytą atlyginimą jas skolindavo negalintiems jų nusipirkti. Aleksandrijos bibliotekoje, sudegusioje I a. prieš Kristų, buvo patalpų knygų perrašinėtojų ir skelbimų lentos, kuriose skelbdavo parduoti skirtas knygas. Cezario laikų Romoje biblioteka kiekvienuose patricijų namuose buvo sudėtinė namų apstatymo dalis".

Atrodo, kad principinis santykis tarp rašytojo ir leidėjo nėra pasikeitęs ir mūsų dienomis -- juk ir iki šio laiko absoliuti dauguma rašytojų savo kūrybinius

darbus "atiduoda ar parduoda turtingiesiems, kurie rūpinasi jų perrašinėjimu (atleiskit, dabar jau kitas terminas -- spausdinimu) ir parduvinėjimu".

Beliktų tik vienas, gal šiek tiek ir storžieviskas, klausimas: ar mūsų laiko patricijų namuose biblioteka tikrai yra "sudėtinė namų apstatymo dalis"? Ir truputį asmeniškai, gal tautiškai -- ar biblioteka yra būtinybė lietuvių išeivių namuose, dažnu atveju gana ištaiguose? Tų tautiečių kurie, kiek aš juos pažįstu, vargu ar lengvai atsisakytų patricijų vardo?...

Juozas Kapočius būtų kompetetingas į tą nekuklų klausimą atsakyti, tik abejoju, ar jis norės į tokį keistą ir nesmagų reikalą veltis.

Nuo to meto, kai Gutenbergas išrado kilnojamus spaudmenis raštams spausdinti, daug kas knygų gamyboje ir leidykloje pakito. "Turtinčiausiais" tapo spausdininkai, daugeliu atveju pasidarę ir knygų leidėjais. Tą tiesą patvirtina ir lietuviškosios knygos istorija. Mini tik kelis spausdininkus, kurie drauge buvo ir knygų leidėjai: O. v. Mauderodė, M. Jankus, E. Jagomastas Tilžėje, Zavadskis Vilniuje, Sal. Banaitis Kaune. Buvo daugiau jų, tik negi būtų reikalus juos čia minėti?

Mūsų gyvenamo laiko pasaulyje yra tiek daug rašytojų, jog ir apstą dalykų susiurbiančioje atminty vargu jų visų pavardės galėtų sutilpti. Tuo dar kartą įsitikinau, kai 1966 m. vasarą teko dalyvauti P.E.N. kon-

grese, New Yorke. Kai jie visi buvo krūvoj, atrodo, kad visi turėtų būti žymūs ir garsūs, bent gimtuose kraštuose turėtų skambėti jų vardai. Juk į kongresą tik rinktinių atstovų susirinko apie septynis šimtus! Ar tai yra blogybė? Ne, veikiausiai yra augančių tautinių kultūrų gyva ir veržli apraška.

Rašto žmonių gausa ne sunkiai pastebima ir JAV, naujų grožinės literatūros veikalų su daugiau, mažiau ar visai nepažįstamais autorių vardais šioj šaly kasmet pasirodo šimtai -- jei ir nieko neveiktum, vistiek jų visų nepajėgtum per skaityti!

Berods, tai yra viena iš priežasčių, pakeitusių rašytojo santykį su skaitytoju. Dar ne taip seniai skaitytojas ieškojo pažįstamo autoriaus, tarpininkas jam nebuvo labai svarbus, o dabar vis daugiau skaitytojų žiūri, kas tą ar kitą veikalą išleido. Vadinas, leidėjo autoritetas iškopė į priekį, leidėjų pradedama daugiau pasitikėti, negu nauju ir nepažįstamu autorium. Išimtis tesudaro tik tarptautinio garso, visuotinai pripažinti rašytojai. Taip šiuo metu dedasi Vakarų Europoje, taip ir Amerikoje.

Man rūpestingoji lematis neleido kiek didesnio leidėjų skaičiaus pažinti. Antra vertus daug jų ir neturėjom.

Lietuviai rašytojas apamai yra savy užsidariusi ir neveržli būtybė. Juk mes net savo P.E.N. klubo neįsteigėm, nes, veikiausiai, kas nors samprotavo, jog tai yra nesukubū ir nesvarbu...

Tuo tarpu estai ir latviai ir šiandien toje tarptautinėje rašytojų organizacijoje savo tautos reprezentuoja, per ją ieško angų savo darbams į platesnį pasaulį. Mūsų šalyje tik vienas Stepas Zbarskas, tas tylus, kantrus ir darbštus aukštaitis, pralaužė užtvartą lietuviškam raštui į angliškai kalbantį pasaulį, įsteigęs Manyland leidyklą. Jeigu jis nebūtų išdrįsęs, mes ir šiandien, niekieno nepastebimi, kaip sraigės, lindėtumėm savo uždaruose kiaučiuose.

Didžia pagarba ir skaudžiū sopuliū miniū savo pirmąjį leidėją -- tilžiškį E. Jagomastą, spausdavė Lituania savininką. Jis išleido pirmąsias mano knygas Saulytę ir Saulėtekio maldas. Ir jaunam dainiui, anaipol ne tobulu balsu pragydusiam, ano meto

AR BRITAI NUŽUDĖ SIKORSKĮ? (3)

1943 metų balandžio 13 dieną pasaulis sužinojo apie vokiečių radinį Katyno miške -- 9.000 nužudytų lenkų karininkų lavonus. Stalinas atmetė Sikorsko prašymą leisti praveisti nešališką tyrimą Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui ir balandžio 26 d. nutraukė diplomatinis santykius su Lenkijos egziline vyriausybe. Todėl, jei Sikorskis iki tol buvo pusėtinai kliūtis geriems britų - sovietų santykiams, jo egzistencija dabar pasidarė visai nemaloni. Žinia, jo asmenišką nušalinimą nepakeistų iš esmės sovietų-lenkų santykių, tačiau visi kiti lenkų egziliniai politikai nebuvo pasaulyje taip žinomi ir populiariūs kaip Sikorskis ir dėl to su jais būtų galima mažiau skaitytis ir jie gal pasirodytų daugiau 'sukalbami' kaip Sikorskis. Dėl viso to britų interesai tuo metu reikalavo Sikorsko nušalinimo -- 1943 metų liepos 5 d. Sikorsko jau nebuvo gyvųjų tarpe.

Milovan Djilas, Tito karo attache Maskvoje, 1944 metais Stalino buvo paprašytas išpėti savo šefą (patį Tito) saugotis, kad britų saugumas jo nenudėtų kaip... Sikorsko. Tito priėmė Stalino išpėjimą su dėkingumu ir saugojosi. Įdomu, kad Stalinas sakėsi sužinojęs apie Sikorsko nužudymą iš Čekoslovakijos egzilinės vyriausybės galvos Benešo. Reikia pastebėti, kad artimiausias Benešo bendradarbis Londone buvo Čekoslovakijos generolas Prchal, kurio sūnus, vyr. leitenantas Prchal, buvo to lėktuvo, kuriame žuvo Sikorskis,

valiuta jis sumokėjo garbingą honorarą.

Tiesa, tą honorarą aš gavau per knygų leidyklą Švyturį, kuri E. Jagomastui buvo skolinga už atliktus spaudos darbus. Ne mano leidėjas buvo kaltas, kad aš daug sykių turėjau svilinti akis, kol savo dalį iš Švyturio atsiėmiau. Kaip žinom, Švyturys gal per plačiai buvo užsimojęs, neišlaikė ir sugriuvo, kaip spėjau, ir mano pirmajam leidėjui neįveikęs visų skolų padengti.

Šiurpu minėti, puikiai ir tvirtai lietuvišką E. Jagomasto šeimą naciai sunaikino netrukus po to, kai vokiečių kariuomenė 1941 m. įžengė į Vilnių.

(Bus daugiau)

pilotas ir vienintėlis išlikęs toje nelaimėje gyvas ir nesužeistas žmogus.

Kai Hochhutas rašė savo dramą "Kareiviai", kurios premjera įvyko pirmadienį Berlyne, jis visai to epizodo nežinojo. Tas epizodas paaiškėjo tik D. Britanijoje užvirus dėl tos dramos kontraversijai, kurios metu buvo pacituota aukščiau minėtas Stalino išpėjimas Djilo knygoje "Pašnekesiai su Stalinu". Hochhutas dėl to parašė laišką Djilui, kuris dabar laikomas Jugoslavijos kalėjime. Djilas jam atsakė š.m. liepos 19 d. nurodymas, kad toje jo knygoje, kuri yra išversta į daug kalbų ir kuri niekad nebuvo išleista Jugoslavijoje, o išsmugeliuota į Vakarų, kažkas išbraukė iš jo rankraščio vieną vienintėlį sakinį. Būtent, paminėjus Stalino išpėjimą Tito saugotis, kad jo neištiktų Sikorsko likimas, Stalinas dar jam pasakęs: "Tai ką sakiau apie Sikorskį yra ne mano išsivajojimas, bet Benešo pasakojimas".

Kaip tas sakinytis dinga niekas tikrai nežino, tačiau toji knyga iš Jugoslavijos buvo išvežta per Triestą, kur 1961 m. buvo britų švalgybos centras, per kurį toji knyga turėjo pereiti. Kiekvienu atveju Djilas teigia, kad jis taip parašė, o jo leidėjas Vakaruose JAV pilietis Jovanovich aiškinasi, kad jis gavęs rankraštį beto sakinio ir kas jį išbraukė ar kaip kitaip panaiškino nežino.

Djilas dabar savo laiške Hochhutui aiškino: "Stalinas tada kalbėjo labai įtikinančiai. Nors tai buvo įprastas jo kalbėjimo būdas, man atrodė, kad Benešas iš tikro tai Stalinui pasakė ir aš gavau išpūdį, kad Stalinas tuo savo nurodymu norėjo nutylėti kitus savo informacijos šaltinius".

Po pasikėsimo Montrealyje Sikorskis labai norėjo naudotis britų lėktuvais, tačiau jis buvo įkalbėtas vėl skristi į Persiją, kur tarp esamų laisvosios Lenkijos kariuomenės dalių kilė neramumai. Tie neramumai nebuvo rimto pobūdžio, kaip vėliau paaiškėjo, tačiau Sikorskis vis dėlto apsisprendė skristi. Prieš skridimą lenkų karininkai, jų tarpje ir Lenkijos aviacijos viršininkas, Sikorskį išpėjo neskristi su

britų lakūnais, bet pareikalauti lenkų lakūnų, kurių Britanijoje buvo tūkstančiai. Tačiau Sikorskis atsisakė tai padaryti paaiškindamas, jei nepasitiki britais, reikia atsiduoti jų rankoms, nes tada jie bus ipareigoti tave išlaikyti gyvą!

Liepos 3 d. Sikorskis iš Persijos grįžo į Kairą, iš kur turėjo keliauti toliau į D. Britaniją per Gibraltarą. Iš Kairo jis pasiuntė telegramą Gibraltar komendantui gen. MacFarlane prašydamas leisti jam Gibraltar sustoti 24 valandom poilsio. Mat, MacFarlane buvo jo geras pažįstamas iš tų laikų, kai jis buvo Maskvoje karo attache ir padėjo išvaduoti kai kuriuos lenkų karininkus iš sovietų nelaisvės.

MacFarlane mielai sutiko, nors tai buvo susiję su kai kuriais nepatogumais. Tą pačią dieną Gibraltar turėjo sustoti ir sovietų ambasadorius Maiksis, kurį Stalinas pasiūkė į Maskvą. Abu aukštuosius svečius britas turėjo taip priimti, kad jie nesusitiktų, nes tarp jų kraštų nebuvo diplomatinis santykių.

(Bus daugiau)



Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

HELP WANTED MALE

STRIPPER
TRAINING TRIMMER
AND
GENERAL TANNERY
HELP
STEADY POSITION
APPLY TO MR. CRONIN
RICHARD TANNING CO.
9 WEBB ST., SALEM, MASS.
617 — 745-5440 (104-109)

HORIZONTAL BORING MILL

ir
BULLARD
OPERATORIAI

DIENA IR NAKTĮ. 56 VALANDOS AR DAUGIAU PER SAVAITĘ. AUTOMOBILIAMS PARKINIMO VIETA. APMOKAMOS ŠVENTES. APMOKAMA LIGONINĖ. GALIMA DIRBTI IR NEPILNA LAIKĄ.

HAHN MFG. CO.

216 — 391-9300
Cleveland, Ohio

IMONES PRIZIORETOJAS KALBA LIETUVISKAI (110-112)

Viešėdami Chicagoje pirkite naujoje modernioje

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. St. Remy Imp. 3 Str. Napoleon Brandy 5th — \$1.39
2. Sunny Brook 80 proof wiskey 5th — \$3.39
3. Imported Scotch Whiskey 5th — \$3.98
4. Imported French Cordials 5th — \$2.98
5. Liebfraumilch German Wine 5th — \$0.98

6. Imported French Brandy 5th — \$3.35
7. Ricadona Vermouth 30 oz. Bot. — \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

REIKĖTŲ LIAUTIS

Kaip privatiname žmonių gyvenime įvyksta barnių, įžeidinėjimų, šmeižtų ir apsikolijimų, taip neišvengiamai jų būna ir spaudoje. Tai blogybės, kurias visi žinome esant vengtinomis, bet ne kiekvienas pajėgiame išvengti.

Bet rimta spauda paprastai pati stengiasi užsidėti sau moralės ir kultūros normų kontrolę bei cenzūrą. Gaila, dėl spaudos etikos ne visada ir ne visiems vienodai pavyksta susitarti. Tačiau kultūringoje ir subrendusioje visuomenėje ilgai nusistovi tam tikras lygmuo ir tonas, kurio laikosi redaktoriai ir bendradarbiai.

Jeį pažiūrėti tik į paskutinių poros dešimtmečių laisvųjų lietuvių spaudą, tai ji gana tiksliai rodydavo mūsų politinių ir kultūrinių nuotaikų, sėkonių ir papročių vaizdą. Kaip gyvenime, taip ir spaudoje būta įvairių bangavimų, audrų, piktų gėnų ir dar piktesnių įžeidinėjimų, niekinimų ir vienas kito kaltinimų. Tad etinis ir kultūrinis mūsų spaudos lygis jei ir nebuvo baisiai žemas, bet ir ne ypatingai aukštas. Jis nesunkiai galėtų būti aukštesnis, jei mes patys visuose tarpsniuose geriau save kontroliuotume, justume atsakomybę už pasakomus ar parašomus žodžius ir stengtumėmės juos kelti į kultūringos visuomenės bendravimų plotmę.

Pastaraisiais laikais kai kuriuose laikraščiuose iš naujo ėmė reikštis pastiprintas nervingumas, sugriežtėjo skirtingų nuomonių smerkimai ir kaltinimai, o kartais ir visai kraštutiniški išpravardžiavimai, įžeidinėjimai ir niekinimai.

Viename laikraštyje net ėmė rodytis žodžiai "komunistų talkininkas", "Maskvos tarnas", pataikūnas, Judas, "tautos išdavikas" ir pan. Keisčiausia ir liūdniausia, kad tokiais pravardžiavimais ir šmeižtais "apipuošiami" ne tikrieji komunistų propagandos skleidėjai mūsų tarpe ar atmaskuoti Lietuvos okupantų agentai, bet net iš seno žinomi ir visiems pažįstami rimti patriotinės lietuvių visuomenės veikėjai, ilgamečiai ir ligi šiol vis nepavargę antikomunistinio nusistatymo laikraštinkai.

Tai nieko neįrodo, nieku apčiuopiamu nepripasidėda, o pasiekia gal tik to, kad visuomeniniame lietuvių gyvenime sukelia atgrasinančią nuotaiką, ugdo lietuvių nepasitikėjimą lietuviu, ne vieną atgraso nuo dalyvavimo per daug sudrumstame viešajame gyvenime, atskleidžia atsakomybės praradimą.

Kaip visų tautų, taip ir lietuvių gyvenime reiškiasi įvairios ideologijos, skirtingi įsitikinimai bei skoniai ar kiek skirtingi metodai bendrojo idealo siekiant. Dėl to eina ir gali eiti diskusijos, kurias išauklėti žmonės žinos, kaip vesti. Bet tai nereiškia, kad jei tau kas užmynė ant palaido apyvaro, arba tu negali iškęsti šiandien kam nors iš pasaly neįkandęs, arba kas prideramai neįvertina tavo genialios grafomanijos ir obskurantizmo, kad kiekvienas, kurį tu kandi, niekinti ir šmeiži, tikrai jau yra niekas kitas, kaip tik Judas, tautos išdavikas, okupantų pataikūnas, kuriuos reikia surišti į šluotą ir sudeginti.

Šis reiškinys plinta ir yra įgavęs plūdimosi vaizdą. Jis lygiai žalingas, kiek ir nesveikas. Jo priežastys sudėtingos ir būtų vertos ramaus išnagrinėjimo. Bet galbūt pirmiausia nuo ko reikėtų pradėti, tai — liautis praktikuoti šios rūšies veiksmus ir suvokti nors truputį atsakomybės.



Mums rašo

PUKI NOVELĖ

Su malonumu skaitau Dirvoje novelę "Ugly Lithuanian".

Mano nuomone tai viena iš geriausių iki šiol spausdintų novelių.

Koks tai būtų puikus veikalas, jei tas viskas būtų atvaizduota scenoje!

V. Alanto sukurti charakteriai puikūs, labai spalvingi ir atitinka mūsų lietuviškai "society". "Ponių Sereikienų" ne tik Detrote, bet ir Cle-

velande ir visur kitur yra apščiui. Veikalo kalba turtinga ir įdomi. Kai kuriems mūsų vyreliams reiktų pasimokyti iš "Sereikio" kaip kolioti žmonas lietuviškai, ne rusiškai, kaip jie paprastai daro.

Iš tikrųjų laukiu sekančio Dirvos numerio, kad galėčiau skaityti kas toliau darėsi...

M. Premeneckienė
Cleveland

LABDAROS ŪKIS

Rugsėjo 27 d. Dirvoje tilpo V. Meškauskos straipsnis, pavadintas "Labdaros ūkis". Jame kalbama apie JAV socialinę tvarką ar socialinės tvarkos tendenciją ir V. Vokietijos. Pagal V.M. aiškinimą, V. Vokietijos vyriausybė vis labiau brendanti į valstybės biudžeto deficitą. Jis rašo: "Bendrajame krašto ūkiui to-

kia sistema (suprask, socialinę tvarką A.M.) daugiau kenkia negu padeda dėl tos paprastos priežasties, kad tiems pinigams tvarkyti išlaikomas milžiniškas aparatas ir tie pinigai neduoda pelno, kurį jie galėtų duoti pasilikę atskiro individo kišenėje ir pelningai investuojami į nekilnojamąjį turtą ar verslo popierius. Rezultate kapitalistinės valstybės ūkis, priverstas dirbti tik labdaros reikalam, labai greitai pavargsta ir netenka viso savo pranašumo prieš socialistinio pobūdžio santvarką (mano pabraukimui, A.M.).

Pacitavau kiek daugiau, kad V.M. išvedžiojimai būtų ryškesni. Jis juose aiškiai pasisako už socialistinę valstybės santvarką, nors ir nurodo pavyzdžio. Man atrodo, kad dar neturime tokio grynai socialistinio krašto, kad galėtum imti pavyzdžiu. Gal čia turima galvoje Sovietų Rusija? Bet juk Rusija yra valstybinis kapitalizmas, ar komunistinės partijos kapitalizmas ir imperIALIZMAS, bet ne socializmas. Ir Rusijoje yra toks milžiniškas biurokratizmas, kad vargu galima būtų palyginti su V. Vokietijos. Skandinavijos kraštai nėra nei socialistiniai nei grynai kapitalistiniai — greičiausiai mišrūs.

Tad kyla klausimas, iš kur p. V.M. paėmė socialistinės valstybės pavyzdį? Jei nėra jos dabar, tai kaip galima lyginti ir sakyti, kad socialistinės valstybės pranašesnės už kapitalistines? Ar socialistinėje santvarkoje nereikės milžiniško aparato visiems valstybės ir gyventojų aprūpinimo tvarkymo reikalam? Man atrodo, kad nepriklausomos Lietuvos valstybės ūkis labiau panašės į socialistinę santvarką negu bet kurio krašto dabar. N. Lietuvoje geležinkeliai, paštas, plantas buvo valstybės žinioje. Žemės ūkio gaminių perdirbimas ir prekyba buvo kooperatinėje eigoje. Socialiniai reikalai būtų apėmę visą kraštą, jei ne karas.

Būtų labai malonu, kad V.M. plačiau paaiškintų ir nurodytų socialistinės valstybės, kurios socialinius klausimus sprendžia ir kur tokie idealistiniai kraštai yra.

A.M.
Detroit

NESUSIPRATIMAS DĖL TERMINŲ

(Atsakymas A.M.)

Pono A.M. citata kalba už save. Man atrodo, kad kapitalistinis arba laisvas ūkis yra pranašesnis už bet kaip varžomą. Tačiau prieš išleidžiant į diskusijas tuo klausimu pirmiausiai reikia susitarti dėl terminų, kitaip pakartosime Babelio bokšto statybą.

Socialistinės (nuo žodžio "socializmas") valstybės yra tokios, kurios kontroliuoja gamybą ir paprastai yra gamybos įmonių savininkės. Tokiomis yra laikomos beveik visos komunistų valdomos valstybės. Jos



Vasario 16 Gimnazijos kapelionas kun. J. Riaubūnas lotynų kalbos pamokoje.
Kun. J. Dėdino nuotrauka

VASARIO 16 GIMNAZIJOS FINANSAI

(Atkelta iš 1 psl.)

klasių diplomu į specialias mokyklas.

-- Ar abiturientai baigę šią gimnaziją pateisina į juos idėtas laisvo pasaulio lietuvių pastangas ir viltis?

-- Mano įsitikinimu taip. Kai kurie iš jų baigę universitetus grįžta čia pat mokytojauti, nors kitur galėtų pasiek-

ti daug geresnę karjerą. Kurie studijuoja Heidelberge, visuomet atvyksta į mūsų gimnazijos šventes ir net ellinius šokių ir paskaitas. Daugelis iš jų dalyvauja studijų savaitėje. Žodžiu, su gimnazija palaiko tamprus ryšius. Pav., iš buvusių abiturientų išėjo iniciatyva suorganizuoti Vokietijoje lietuvių jaunimą ir jau greitai laiku ruošiasi pradėti leisti savo jaunimo laikraštį, kuriam jau ir mecenatų surado. Šiuo metu du abiturientai išeina į vokiečių kariuomenę.

Nuo gimnazijos nenutolsta daugelis ir tik šešias klases baigusį, -- pabrėžė direktorius.

Man teko arčiau susipažinti su šiuo abiturientu Mečiu Landu, kuris jau įstojo į Darmsadto u-tą studijuoti inžinerijos mokslų. Jis iš Lietuvos atvykęs tikrai 1962 m. ir gimnazijoje buvęs 5 metus. Mečys yra antras per visą gimnazijos egzistenciją iš lietuvių kalbos gavęs aukščiausią pažymį "1".

Dėl to Lietuvoje buvusių santvarką galima vadinti socialine (visuomenine), o ne socialistine. Pagal 1938 metų konstitucijos 51 str.: "Valstybė saugo nuosavybės teisę". Tačiau: "Turtas deda jo valdytojui pareigą turto naudoti derinti su Valstybės reikalais. Valstybė gali nusavinti turtą viešajam reikalui už atlyginimą".

Atseit, valstybė gali pertvarkyti nuosavybę, kas jau prieš tą konstituciją buvo padaryta žemės reformos metu. 1922 m. konstitucijos 88 str. skelbė, kad "visoje ūkio srityse kiekvienam piliečiui laiduojama darbo ir iniciatyvos laisvė. Ši laisvė tegali būti suvaržyta įstatymo keliu, esant viešajam reikalui. Ūkinis gyvenimas yra tvarkomas taip, kad kiekvienas pilietis turėtų darbo".

Vytautas Meškauskas

Jo tėvas buvęs vokiečių belaisvis nuo 1945 m. Lietuvoj gyvenęs globojamas ir šelpiamas, kol gavo teisę išvykti į Vokietiją, vedęs lietuvaite Kavackaitę. Jų antras sūnus taip pat mokosi Vasario 16 gimnazijos 7-je klasėje pirmuoju mokiniu.

Tokių mišrių šeimų vaikų yra ir daugiau ir mums džiugu, kad jų tėvai ir patys vaikai jaučiasi lietuviai. Žinoma, čia kaip ir visuose kraštuose tautinis nutrūpėjimas neišvengiamas.

Gimnazija turi puikią salę parengimams, kambarį — ligoninę ir taip pat moderniškai įrengtą, bendrą, virš šimto žmonių talpinančią valgyklą, kurios įrengėjai, matyt, bus užmiršę tik vieną smulkmeną — ventiliaciją įruošti. Jei tik mokinių skaičius nemažės, savaime aišku, visi tie nedideli trūkumai bus lengvai pašalinti.

Man teko garbė kartu valgyti pietus su ta didžiąja lietuviška šeima, kuriai Balfas ilgą laiką pirkdavo duoną. Pietų metu direktorius tarė žodį dėkodamas Balfui už tą didžią visokeriopą paramą ir tikrai vėliau manęs, kaip Balfo vicepirmininkės paklausė tyliai kodėl šiuo metu ta duonos pašalpa sustabdyta. Išsiaiškinom, kad Balfas prašytojui pašalpas skiria tam tikram laikui. O keičiantis gimnazijos vadovybei toks prašymas naujiems mokslo metams Balfas dar nebuvo gautas, todėl skirtam terminui pasibaigus duonos pirkimo pašalpa ir buvo nutraukta.

(Bus daugiau)

TIMELESS LITHUANIA

Buv. JAV pasiuntinio Lietuvoj

Hon. Owen J. C. Norem

knogos antroji laida jau pasirodė!

Tai nėra vien tik istorijos vadovėlis, bet nuosirdaus lietuvių draugo ir lietuvių tautos istorijos objektyvus stebėtojo vaizdas, patiekta anglų kalboje.

Knyga tinkama ne tik kaip dovana amerikiečių draugams, bet ir mūsų jaunimui, Lietuvą liečiančias problemas suprantančiam angliškai ir sugebančiam tas problemas tinkamai panaudoti ir skleisti.

TIMELESS LITHUANIA gaunama
DIRVOJE.

6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

ir pas knygų platintojus.

KAINA 4 DOL.

Užsakant paštu, prašome prijungti 25 c. pašto išlaidoms.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

REIKALINGIAUSIA KNYGA

Kokia knyga užsienio lietuviams būtų viena iš pačių reikalingiausių? Nepiktindamas mažutėlių, turėčiau iš karto atsakyti: šalia Šventojo Rašto, be jokios abejonės – lietuvių kalbos gramatika. O vienu atžvilgiu ji svarbesnė ir už patį Šv. Raštą, nes be gero gramatikos mokėjimo tu gerai nepasakysi lietuviškai išversto Šv. Rašto, pilnai ir teisingai jo nesuprasi.

Todėl lietuvių kalbos gramatikos knygą reikia atidžiai skaityti, nuodugnai išmokti, vėliau dar nesyki pakartoti ir tikrinti. Ir jeigu galima (kaip nebus galima!), savo lietuvių kalbos mokėjimą vis tobulinti ar bent valyti nuo dirsių ir rūdžių, kurios svetimoje aplikoje išveisia ir graužia pasibaisėtinais greitais.

Kas nori švariai ir taisyklingai lietuviškai kalbėti su savo tėvais, vaikais ar draugais, kas mėgsta per sukaitytus pasakyti viešą žodelį ar svarbią prakalbą (auksburnystės mėgėjų vis dar nemaža), kam tenka rašyti laiškus, korespondencijas ar straipsnius laikraščiams, kas mėgaujasi klasikinės ar dabartinės lietuvių literatūros veikalais bei šiaip knygomis, stengdamasis jas pilnai suprasti ir išsiskirti, kas pagaliau turi įgimtą vidinį garbės jausmą (ne visi jį gauna gimimu...), liepiantį padoriai mokėti savo tautos kalbą arba savo tautinės kilmės kalbą bent pusėtinai išmokti, – tam lietuvių kalbos gramatikos knyga būtinai reikalinga. Tuščia būtų krėsti juokus, vaipytis, teisingis ar kitaip išsisukinėti. Gerai, taisyklingai ir gražiai lietuviškai mokėti kito kelio ir būdo nėra.

Ak, geriau sustot, nes tai jau skambapamokslavimu. Juk žinot, kad dabar labai dažnas fanaberijom ir išdidumu pa-

švinkęs lietuviškas ožys būtinai spirsis ir geriau elgsis būtinai priešingai, darys žalą sau ir savo tautinei giminei, kad tik parodytų, jog pamokslų jis neklauso ir jam ant jų tik nusišvilpt...

Tad greičiau grįžkim prie gramatikos.

Pradedant su Jonu Jablonskiu – Rygiškių Jonu, pusėtinai gerų moderninės lietuvių kalbos gramatikos vadovėlių turėjom nepriklausomos Lietuvos laikais. Jie patenkino mokyklinius reikalavimus. Vėliau tu vadovėlių gausėjo ir įvairėjo. Atklysdavo jų ir užjūrius, kur jie būdavo naujojoje privatinės lietuvių mokyklėlės, nors, atsižvelgiant į kitas sąlygas, jie čia buvo gal kiek per sunkūs. Matome dabar Amerikoje išleidžiamų ir naujų trumpų gramatikėlių bei lietuvių kalbos pratimų sąsiuvinų. Dar turime keletą ir aukštųjų kvalifikacijų kalbininkų (kaip A. Salyš, P. Skardžius, P. Jonikas, L. Dambriūnas ar S. Barzdukas...) Bet jie, persikrovę kitom pareigom ar šiaip pragyvenimo rūpesčiais, o svarbiausia, neturėdami po ranka visų šaltinių, žodynų, literatūros rinkinių, tautosakos ir kitų lobių, kurie įmanomi sukelkti tik specialiuose institutuose, gyvendami be talkininkų ir deramos aplinkos, ne nuolat tam dirbdami, o tik atspėjimom laisvalaikio valandom, aišku, daug ir stambių naujų darbų negalėjo ir negalės atlikti.

Kaip pastebim, vėlesniais laikais čia išleidžiami lietuvių kalbos gramatikos vadovėliai dažniausia yra anksčiau parašytų darbų darbelių pakartojimai. Kiek padėtis sunki, kokia krikščioniška, nebesusigaudanti ir jau beveik gėdinga, parodo tai, kad pernai JAV LB Kultūros Fondas, užuot parėmęs

naujesnių vadovėlių paruošimą ir išleidimą, lietuvių mokykloms Amerikoje ir Kanadoje išleido J. Žiugždos ir Ambraškės gramatikos vadovėlį, kadaise išspausdintą Lietuvoje dar bene 1938 m. ar anksčiau, čia dabartinėmis užsienio gyvenimo sąlygomis labiau gal tinkamą mokytojams, o ne mokiniams.

Bet ne tų vadovėlių ar jų leidimo politikos kritika man šiuo tarpu rūpi. Gerai žinau, kad kritikuoti čia būtų per lengva, o ką nors naujo ir tikrai gero padaryti labai sunku.

Man čia rūpėjo tokia išsami mokslinė lietuvių kalbos gramatika, kuri vienoje vietoje galėtų būti tartum kilnojama aukštai lietuvių kalbos mokykla, kalbos tyrimų, jos įstatymų aptarimas ir lobių rinkinys, skirtas būti ne trumpu vadovėliu pradžios ar aukštesnės mokykloms, bet daugiau jau suaugusiems ypač studentams, rašytojams ir laikraštininkams, visuomenės ir politikos veikėjams, prakalbų sakytojams, šiaip jau visiems Lietuvos patriotams, vienu žodžiu – mūsų inteligentijai, taigi, mūsų tautinės kultūros pažangos šuoilams, visiems dvasios spartuoliams ir tamsuoliams – atsiprašau! – šviesuoliams...

Gal kai kam bus neįprasta, bet tai natūralu, kad tokia išsamesnė mokslinė lietuvių kalbos gramatika galėjo būti rašoma ir dabar beveik baigiama parašyti sovietinėje Lietuvoje, Vilniuje. 1965 m. jos pirmą tomą paruošė Lietuvos (TSR) Mokslų Akademijos Lietuvių Kalbos ir Literatūros Institutas. Šio tomo įvairias dalis parašė šeši autoriai, aukštųjų mokyklų lietuvių kalbos docentai: trys mokytojai A. Laigonaitė, V.



Rytmečio migloje...

Vyt. Maželio nuotrauka

Vaitkevičiūtė ir V. Vaitkevičienė, ir tys vyrai V. Mažiulis, K. Ulvydas ir V. Urbutis. Vyriausias redaktorius – K. Ulvydas. Pirmas tomas – 752 puslapių, iš kurių apie 700 puslapių tikroji gramatikos teksto. Spauda gera, deja, tik popieris gana menkos kokybės ir drobės iššimo viršeliai atlikti kiek mėgėjiškai.

Per ištisus metus kartkartėmis paskaitinėdavau šią gramatiką. Ir dar skaitinėsiu, nes vis reikia kas prisiminti, patikrinti ar pasimokyti. Ir laukiu kitų tomų, kurių antrasis jau spausdinamas ar išspausdintas. O bus jų trys. Šiame pirmajame, tariant Pratarės žodžiais, yra įvadas apie gramatikos prasmę, fonetika, daiktavardis, būdvardis, skaitvardis ir įvardis. Visi šie aprašymai šimtais ir būkstančiais gyvosios ir rašytinės kalbos pavyzdžių. Antrajame tome bus apie veiksmą, dalyvą, prieveiksmį, prielinksnį, jungtuką, dalelytę, jautuką ir ištiktuką. O trečiajame bus nušviesta dabartinės lietuvių literatūrinės kalbos sintaksinė sandara. Šalia žodyno, tai maždaug viskas, ko praktiškai reikia žmogui, norinčiam pilniau suvokti ir pažinti

lietuvių kalbos sandarą.

Čia nėra vietos ir nespecialistui, stigtų žinojimo gylint, iš tos gramatikos dėsnių bei taisyklių smulkmenas, dėl kurių kalbininkai galėtų rabiniskai ginčytis. Jų be abejo yra, šen ten ir pats pastebėjau. Man tik atrodė, kad vis dėlto čia pateiktas užtenkamai stambus mūsų kalbos dėsnių ir kaitos lobis, duodantis neįkainojamos naudos kiekvienam praktiškai žodžiu ar raštu lie-

tuvių kalbą naudojančiam.

Žinoma, teikiamaose pavyzdžiuose apstokai dirbtinių jau sovietinės kalbos posakių ir bolševikinės pakraipos mūsų rašytojų kalbos ištraukų, bet jie visos gramatikos per bauriai dar ne užgožia. Kitaip sunku dabar tikėtis, nes be visų tų priedų "didysis brolis" visai neleistų gramatikai pasirodyti ir Maskvos gauleiteris Sniečkus jai išleisti neduotų nė vieno sunkiai (Nukelta į 5 psl.)

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARO KAROLIAI IR KITI IŠDIRBINIAI.

Įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti DIRVOS krautuvėje,

6907 Superior Ave.

Vyt. Alantas

UGLY LITHUANIAN

Dirvos konkurso premijuota novelė

(8)

Bet jos nuostabai ir susijaudinimui dar nebuvo galas. Tas mažas, keistas vabalas nekantriai klartelėjo tokiu storu ir gargždančiu balsu, kad Sereikienei pasigirdo lyg laivo maurogijimas įplaukiant į uostą. Ir kadangi į tą klaukų šauksmą niekas neatsiliepė, vaikinai įsikio į burną du pirštus ir taip spiegiaciai švilptelėjo, kad net ir už lango stovinčiai Sereikienei nuropojo šurpas per nugarkaulį. Vyrukas žiūrėjo į namą ir laukė. Ir kai niekas nesirodė, nes Kunigundos nebuvo namie, jis išsoko iš mašinos ir kramtydamas gumą nerūpestingai artinosi takeliu durų link. Jis buvo be kepurės, vėjo sutaršytai plaukais ir vilkėjo trumpomis rankovėmis spalvotais kasdieniais marškiniais. Sereikiene apsidairė ar nemato kaimynai kokio svečio ji susilaukė... Jis taip staigiai ir kietai mygtelėjo durų skambutį, kad varpai prieškambarėje sužvangė lyg akmeniu trenkti, – mat, Sereikis, žmonos prašomas, vietoje skambučio buvo įtaisęs varpų skambėjimą. – Ji lyg ir vienai akimirksniui susvyravo įsileisti ar neįsileisti, bet paskum staiga pasiryžo tą paiką istoriją baigti vienu smūgiu.

– Ar Gunda namie? – be jokių įžangų paklausė vyrukas, kai ji pravėrė duris, matyt, užmiršęs ir nematydamas reikalo pasisveikinti.

– O kam tau jos reikia? – derindamasi į toną paklausė Sereikiene.

– Kam man jos reikia? Juokinga! Ar nematai, kad atvažiuoju savo limuzinu pasivažinėti su Gunda po miestelį?

– Mano duktė su tokiais kavalieriais kaip tu ir tokiais limuziniais kaip tavo nevažinėja! – piktai atkrito Sereikiene.

– Lauki kol prie durų sustos dviem nusususiais kurnais pakinkyta auksinė karieta su sėdinčiu ant pasostės nustumtakai žemaičiu bajoru? – pašaipiai nusijuokė Viktoras.

Bernas pataikė moteriškai tiesiai į širdį. Iš pradžios ji nesusimetė kas atsakyti ir jai dingtelėjo galvon užtrenkti duris, tačiau ji tuojau susigriebė, kad tuo ji nieko nepasieks, kad tas akiplėša liks nenubaustas ir kad jo istorija su Kunigunda nebus baigta. Praleisti tokią puikią progą jai pasirodė būtų neišmintinga. Ji atsakė jam kandžiai kiek tik įmanydama:

– Nustumtakai bajoras auksinėje karietoje vis geriau kaip valkata, nepraustaburnis ir juodnugaris juok darys dryžuoto voro kuproje...

Škart apstulbo Viktoras: jis nesitikėjo tokio atkirtio. "Valkata" dar nieko: valkatoms jis kažkaip simpatizavo ir net juos poetizavo, "nepraustaburnis" irgi dar šiaip taip: jis nemėgo per daug praustis tikra to žodžio prasme ir nesiskaitė per daug su žodžiais, kitaip sakant, buvo "nepraustaburnis" perkeltine žodžio prasme, bet "juodnugaris" – ne! Kas per daug, tai per daug! Jis graibstėsi skaudžių ir įžeidžiančių žodžių jai atsikirti, bet staiga susimetė, kad ji motina tos mergaitės, kurią jis labai mylėjo. Ak, žinoma, labai tai čia jam ką ta apskritainė, riebi moteriškaitė galvoja apie jį, bet vis dėlto geriau ją turėti savo draugų, negu kad priešų pusėje. Perkūnsžin kokių miglų ji gali pripūsti savo dukrai į akis! Ji skaudžiai įgėlė jam į širdį: gal jis buvo ne kas, bet vis dėlto jis nelaukė savęs dvokiančiu juodnugariu. O vėlgi ji kaip tvokė jam tvojo per galvą jo mašinėlę

palygindama su dryžuotu voru. Žinoma, ką ta vištos koja apie mašinas išmano, bet jei neišmano, tai tylėk! Kodėl Gundai ji labai patiko? Pamačiusi pirmąkart jo kūrinių, ji triskart jį pabučiavo sušukdama: – Viktorai, tu tikras inžinierius!

Gal jis buvo ūmus, karštagalvis, akižara ir t.t., bet jam netrūko ir sveiko proto. Trauktis atgal buvo labai sunku, bet jis vis dėlto susivaldė ir taikiai pratarė:

– Labai gaila, kad neradau Gundos: aš jai paskambinsiu. Dovanok, ponai, kad sutrukdžiau...

– Gali nesitrukdyti ir neskambinti: pasileisk sau kitos, mano duktė ne tavo nosiai. Ir nesirodyk daugiau su savo voru mūsų gatvėje. Jei dar kartą pasirodysi ir imsi triukšmauti, pašauksiu policiją, kad tave ir tavo "limuziną" nugabentų į tinkamą vietą, – ir ji užtrenkė duris.

Viktoras ilgokai pastovėjo prieš užtrenktas duris nuleidęs galvą, paskum jis iš lėto nužingsniavo prie savo mašinos ir vėl atsigręžė į Sereikių namus lyg ko ieškodamas, lyg kažko lūkuriuodamas. Pagaliau jis sėdo į mašiną ir nuvažiavo. Ir tikrai daugiau jis toje gatvėje nebepasirodė.

Tuo tarpu Sereikiene, palydėjusi akimis pro langą nuvažiuojantį Viktorą, krito į fotelį plačiai išmesdama ir ištiedama kojas ir skaniai nusikvatodama: tikrai, tas penktadienis jai buvo laimingas – Kranauskiuko sužadėtuovės išardytos. Kunigundos kavalierius išvytas su arbūzu, graži ateitis jos delne!

6.

– Kodėl Viktoras nebesirodė? Kodėl jis nebeatvažiuoja prie universiteto jos pasitikti? Kodėl jis jai neskambina? – Kunigunda klausinėjo save ir pagaliau pritrūkusi kantrybės pati nuvažiavo pas jo tėvus pasiteirauti kas atsitiko.

(Bus daugiau)

REIKALINGIAUSIA KNYGA...

(Atkelta iš 4 psl.)

uždirbto lietuvių liaudies rublio.

Tačiau buvau maloniai nustebintas gramatikos autorių ir leidėjų prartarme. Kad joje nė žodžio nieko neradau apie didįjį viso pasaulio ir žmonijos tėvą bei mokytoją ir genialų kalbininką Jozefą Vasarijonovičių Staliną, kaip visuomet būdavo anksčiau, tai dar suprantama ir natūralu. Jam pasimirus, nuo jo greit pradėjo bėgti ne tik didelė sovietinės darbo inteligentijos dalis, bet pagaliau iš savo tėvo sukuriosios laimingos plačiosios tėvynės pabėgo net ir jo duklė Svetlana...

Bet kad prartarmėje nė vardo, nė vienos citatos negalima buvo surasti iš kitų žymiausių sovietų filologijos ir literatūros žinovų, kaip Chruščiovo ar Brežnevo, ir ypač nieko apie Leniną - didįjį nepakartojamą, amžiną draugą Iličių! - tai jau kažkas nepaprasto. Lietuvių Kalbos Gramatika yra berods vienintelė iš mano matytų stambesnių mokslinių sovietinių knygų, kur prartarmėje nėra net Lenino vardo ir ta proga jo raštų citatų apie atitinkamą mokslų sritį. Nejaugi jau ir Leninas nebebūtų didžiausias Lietuvos reikalų ir lietuvių kalbos žinovas?

Na, nenusiminkim, šis dar yra ir šioje laidoje. Bet jau nebe stoties viršininkas, o tikduos iešmininkai. Yra, neišvengiamai, turi būti, reikia, kad būtų. Autorių ir redaktorių kolektyvas, dėkodamas visiems kalbininkams ir kitiems Gramatikos paruošimo bei leidimo talkininkams, pažymi: "Už konsultacijas ir pagalbą, suteiktą rašant "Fonetikos" skyrių ir atliekant eksperimentus, reikia nuoširdžiai padėkoti Leningrado valstybinio universiteto profesoriams M. Matusevič ir L. Zinderiui!"...

Ką bepadarysi, tariant Prartarmės žodžiais, - kas jau reikia, tai reikia. Ir tas reikėjimas tampa dar ryškesnis, kai reikia nuoširdžiai dėkoti už pagalbą, rašant fonetikos skyrių. Gi fonetika, kaip toliau (43 psl.) pasakyta, "vadinama kalbos mokslo disciplina, tyrinėjanti kalbos garsus ir jų funkcijas". Tarp kitko, papildyčiau, kalbos garsų skambėjimą, jų intonacijos, ir muzikalumą, ir teisingą tarti, gaidas ir priegaides, viską, kas susiję su lietuviškai kalbančia burna ir lietuviška ausimi.

Kaip dabar išvengsi, kad tų organų nepakontroliuotų kilmingesni plačiosios tėvynės ekspertai, Leningrado draugai profesoriai - Matusevič ir Zinder ir čia pat vietoje veikalo leidyklos redaktorius Chaimas Lemchenas? Fonetikos skyrių parašiusi V. Vaitkevičiūtė ir Gramatikos vyriausiasis redaktorius K. Ulvydas, turbūt, neprigirdi? Ai, ai, laikai...



Ganykloje...

Vyt. Maželio nuotrauka

DVIRAČIAIS SKERSAI AMERIKĄ 2900 mylių per 33 dienas

LIETUVIŲ STUDENTŲ JONO ŠIPAILOS IR ALGIRDO BULSIO KELIONĖ

(2)

Trumpai pailsėję abu draugai išvyko į Atlanto rajono skautų stovyklą "Vytis", kur dvi savaites Jonas buvo stovyklos viršininku, o Algirdas jo adjutantu. Jie turėjo gerą progą supažindinti 120 stovyklaujančių lietuvių su savo išpūdziais bei patyrimais.

Tik vėliau ramesnėje aplinkumoje teko pasikalbėti su abiem keliauninkais.

-- Kodėl ryžotės tokiai sunkiai ir įtemptai, nors ir savotiškai viliojančiai kelionei? Patikrinti savo ištvermę, susipažinti su nematytais vietovėmis, gamta ir pan., ar kartais truputį ir nelėmė jaunuoliškas nuotykių pabandyti, o gal norėjimas įrodyti, kad ne visi šių laikų studentai yra mėgėjai malonesnio laisvalaikio praleidimo? Kaip abiem susipratusiems jaunosios lietuvių kartos atstovams norėjimas parodyti savo tautos at-

KĘSTUTIS MIŠKINIS

sparų charakterį? O gal veikė ir visai kitos šalutinės įtakos, kaip, pvz., norėjimas atsipalaiduoti po sunkių mokslo metų, norėjimas daugiau pažinti save?"

Jonas: -- Galiu pasakyti, kad beveik kiekvienam klausime atspėjote mūsų mintis. Be to dar buvo noras atsiskirti ir atsipalaiduoti nuo kasdienybės ir padaryti tą, ką kiekvienas šių laikų jaunuolis gali įvykdyti.

Algirdas: -- Mes norėjome pajusti kokie mes esame. Norėjome surasti save ir tuo pačiu sužinoti daugiau ir apie kitus žmones ir pažinti kraštą.

-- Pradėjus pirmus mynims dviračių pedalais, kas daugiausia rūpėjo ir kokios mintys kilo galvoje? Ar nepagalvojote, kaip giliai vienas kitu pasitikėjote pradėję tokių sunkų, bet kartų ir išpūdingą žygį? Žinant jūsų tamprią drau-

gystę aiškiai matosi iš šių klausimų atsakymų, taip, bet važiuojant ne dešimtimis, bet šimtais mylių per negyvenamas vietas be dykumas, kurių turbūt netikėjote rasti šiame krašte, ar tas neardydavo jūsų gražaus bendravimo, o jeigu ir taip, tai kaip susitvarkydavote? Ypatingai, kai keliaujant tik dviem, kad ir geriausiems draugams, akyse matant ne tik pavojus, bet ir turint norą kartu pasiekti užsibrėžtą tikslą?

Algirdas: -- Pažindamas savo draugą Joną, kuris turėjo didesnę patirtį negu aš, tokiuose atvejuose paklusniai susivaldydavau.

Jonas: -- Žinodamas kelionės sunkumus, kuriems buvau pasiruošęs, iš pat pradžių buvom susitarę, kad jeigu kils nesusipratimai, tai jie bus kilę iš nenormalių kelionės aplinkybių, klimato pasikeitimo arba fizinio nusilpimo. Todėl buvome išpūję vienas kitą susivaldyti ir į tai daugiau nekreipti dėmesio.

-- Kokia jūsų nuomonė apie patyrimą kelionėje bei kokie pasiliko stipriausi išpūdziai? Ar jautėtės tikrai laimingi ir savimi patenkinti padarę šią išpūdingą kelionę, išgarsindami savo tėvų kraštą, ar jautėte dvasinį pasitenkinimą grįžę į kaip tik jūsų kelionės programoje numatytą datą -- lietuvių dieną?

Algirdas: -- Keliaudamas supratau ir pažinau patį save, taip pat daugiau ir apie kitus žmones. Visa kelionė buvo labai išpūdinga, nors pavojų buvo labai daug. Sugrįžimo data kaip tik sutapus su lietuvių diena. Tokiu būdu buvo proga pasisakyti apie savo kilmę ir tuo pačiu prisidėti prie savo tautos išgarsinimo, nors ir šiuo kukliu žygiu.

Jonas: -- Žiūrint iš skautiškos pusės buvo įgytas dar didesnis patyrimas, kas ateityje gali būti tinkamai panaudotas keliaujant ar stovyklaujant. Kelionės metu buvo išpūdinga kiekviena diena, nors galbūt ir ne visuomet vienodai. Skridi-

mas lėktuvu ilgesnį kelią, o po to grįžtant dviračiu, kiekvienas kelio posūkis buvo nežinomas ir įdomus. Didelį išpūdį paliko krašto tuštumos, platybė bei gamtos didingumas. Jaučiau pasitenkinimą savo darbu, kad galėjome atlikti savo kelionę per tokį trumpą laiką ir pasiekti tikslą, kaip tik per lietuvių dieną, ypačingai pradžioje susidūrus su netikėtais sunkumais. Tačiau mūsų svajonės išsipildė.

-- Keliaudami ir suprantamai dažnai paskędami monotoniškume ar pagaltojote apie tai, ką anksčiau numatė kelionėje norėjote patirti, pamatyti bei pergyventi?

Algirdas: -- Buvau viskam pasiruošęs ir tas monotoniškumas, ypačingai Montanoje ir Š. Dakotoje manęs nenustebino. Todėl savęs dargai nepažindamas, turėjau šiose sąlygose daug kartų valdytis. Sunku tai išreikšti visa keliais žodžiais, nes mano nuomone tai jau giliai liečia žmogaus psichologiją.

Jonas: -- Monotoniskumas, sakyčiau, atsiranda tada, kada težiūri tik į riedantį dviratį. Tačiau bevažiudamas su radau ir didelėje, plačioje tuštumoje kai ką įdomaus, kas pav., atkreipė mano dėmesį, būtent ne aprėpiamos tvoros, keisti nepažįstami augalai, pirmą kartą mano gyvenime matoma gamta bei jos gyvūnai. Tarp kitko stebėjau savo mylių skaitliuką ir sugalvojau naują žaidimą dviračiu. Bandžiau pasilaikyti ant baltos kelio linijos, atspėti laiką, atstumą, tikrinant skaitiliuką ir pan.

Pažymėtina, kad Jonas apskaičiavo dviračio pedalio mynims -- po

pusę milijono kiekvienam ir maždaug 2.100.000 kiekvieno rato apsisukimų.

Paklausus ar neplanuoja kitos ilgesnės kelionės ir į kurį kraštą, abu kaip vienas atsakė: "Taip, tik ne artimoje ateityje ir gal būt skersai Eruopą, žinoma vėl dviračiais..."

Jonas Šipaila ir Algirdas Bulsis, abu susidraugavę skautiškoje veikloje, rimti, nemėgstą reklamos, šios vasaros metu atliko savo pasiūlytą sunkią bei išpūdingą kelionę. Abu gamtos mėgėjai, patyrę stovyklautojai, geri sportininkai ir, svarbiausia, puikūs lietuviai jaunuoliai, pasiryžo sunkiam žygiui ne dėl nuotykių ieškojimo, kas būdinga jų kartos jaunuoliams. Jie pasirinko savanoriškai kietą gyvenimą atos tojų metu, norėdami kartu įrodyti, kad ne visi lietuvių jaunuoliai savo laisvalaikiui pasirenka tik maloniausius, daugiausia širdį traukiančius dalykus. Būdami susipratę lietuviškos trispalvės garbės kėlėjai, jie sukėlė nemažą susidomėjimą ir angliškoje spaudoje, savo žygiu kartu išgarsindami ir savo tėvynės Lietuvos vardą. Visuose angliškos spaudos puslapiuose buvo paminėta jų tautybė.

Paminėtini ir abiejų keliauninkų tėvai, gražiai išauklėję savo vaikus. Jonas yra Zigmo ir Sofijos Šipailų, susipratusių lietuvių, sūnus, vyriausias iš gausios šeimos. Algirdas, prieš kelis metus netekęs tėvelio, žinomos poetės Nerimos Narutės vienturtis sūnus.



Prie sniegu dengtų kalnų...



Pavargęs J. Šipaila ilsisi Montanoje.

A. Bulsio nuotrauka

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
...
INSURED SAVINGS



CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

SUSIRINKIMAS IR VAKARIENĖ

Spalio 24 d. (antradienį), 6:30 v. v. Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Clevelando skyrius rengia narių ir svečių su ponėmis vakarienę (smorgasbord) — susirinkimą Smith's Restorane, Coral Room A, East 222nd Street ir Lake Shore Blvd., Euclide.

* **BALFO METINIAM** vajui aukojo: dr. V. Gruzdis — \$21; P.O. Žilinskai — \$20; dr. A. Kisielius — \$11; P. Mikoliūnas — \$11; V. Senkus — \$11; J. Staniškis — \$11.

HELP WANTED MALE

MACHINISTS

THE CLEVELAND PNEUMATIC Tool Co.

3784 E. 78 St.
341-1700

A Subsidiary of
PNEUMO-DYNAMICS Corp.

MACHINISTS TO WORK ON AERO SPACE MISSILE and Aircraft Components

KELLER-HYDROTEL
Contouring and profiling Machines

HORIZONTAL BORING MILLS

TURRET LATHES

GAP TURRET LATHES

ENGINE LATHES

MILLING MACHINES

RADIAL DRILLS

NUMERICAL CONTROLLED MACHINES

GAUSITE GERĄ VALANDINI ATLYGINIMĄ IR VISUS PRIEDUS

Interviewing Hours
8:15 A.M. to 5 P.M.
OR CALL
341-1700

for an interview convenient for you.

An Equal Opportunity Employer



Garden's Friend bendrovės savininkas dipl. miškininkas Zigmas Dautartas savo medelyne po rudėjančių dangumi. Šiemet sueina 15 metų nuo tos bendrovės įsteigimo Clevelando apylinkėse ir 8 metai kai buvo įsteigtas 100 akrų dekoratyvinių ir vaisinių medelių medlynas, kuriame auga virš 100,000 įvairių rūšių medelių.

METINĖ ŠVENTĖ

Akademinių Skautų Sąjūdžio Clevelando skyriaus metinė šventė įvyks lapkričio 19 d. Holliday Inn salėje. Lietuvių visuomenė maloniai kviečiama atsilankyti.

* **BALTIC Delicatessen** jau galutinai persikėlė į naują vietą — 677 E. 185 St. Tel. 481-5314.

Už krautuvės yra daug vietos pasistatyti automobiliui.

Krautuvės savininkas S. Astrauskas maloniai kviečia visus lietuvius aplankyti jo krautuvę naujoje vietoje.

* Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

GALIMA PAMATYTI

Dail. J. Paukštienės darbais kuriam laikui dar palikti Clevelande ir iškabinti Dirvos redakcijos patalpose. Tie, kas neturėjo progos pamatyti jos kūrinių, gali pamatyti ir įsigyti Dirvoje.

* **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

NAUJOSIOS PARAPIJOS RAJONE

Nelson's Barber Shop
741 East 185 Street
lietuvis kirpėjas —
VINCAS GELGOTAS.
Kirpykla atidara nuo 8 val. ryto ligi 6 val. vak., išskyrus trečiad. Šeštadieniais ligi 5 val. vak. (106-111)

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribovskas
Executive Secretary

4³/₄%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS • 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas **4³/₄%** išmokamas du kart per metus už visus taupymo sąskaitas.



PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MUTUAL Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President



FILATELIJOS KAMPĖLIS

Antanas Bernotas

(16)



JAV išleido šiuos naujus pašto ženklus:

1. Rugsėjo 29 d. -- 5 centų pašto ženklus erdvių laimėjimams atžymėti. Piešinyje parodytas "bevaikščiojantis" astronautas ir oro laivas virš žemės rutulio. Piešinys eina per du pašto ženklus taip, kad viename ženkle yra astronautas, o kitame -- oro laivas. Pašto ženklų lapą galima suplėšyti gaunant dvi skirtingas horizontalias poras: oro laivas ir astronautas arba atvirkščiai. Pašto ženklai spausdinti juoda -- tamsiai ir šviesiai mėlyna -- tamsiai žalia ir raudona spalvomis.

Tai pirmas toks atsitikimas, kad JAV paštas išleistų tokius "kombinuotus" pašto ženklus. Filatelistai bus priversti į savo rinkinius dėti abi kombinacijas, kai paprasti piliečiai, saivai aišku, vartos tik pavienius pašto ženklus. Jei pirksite visą lapą iš 50 ženklų, tai viename kampe ant pakraščio rasite klišės eilinį numerį (Plate Number), kitame -- Mr. Zip (stilizuotą paštinių ir frazų "Use Zip Code"). Čia reikia pažymėti, kad JAV paštas jau du metus kai kiekviename jubiliejinio pašto ženklų lape išspausdina ir po vieną Mr. Zip. Paprastų pašto ženklų lapuose Mr. Zip nėra.

2. Spalio 2 d. -- 5 c. urbanizmui (City planning) paminėti.



Piešinys -- moderniško miesto planas.

3. Spalio 6 d. -- 5 c. Suomijos nepriklausomybės 50 metų sukakčiai paminėti. Piešinys -- Suomijos herbas (stovintis liūtas su kardu).

Suomija (Finland) yra šiaurčiausias Lietuvos kaimynas, guli prie Baltijos jūros Botnijos įlankos, ir nusitęsęs nuo Rusijos Leningrado toli į šiaurę iki Ledinuotojo Vandenyno, apima maždaug 130, 165 kv. mylias. Suomija yra vadinama "tūkstančio ežerų" šalimi, kur jų prisikaupia per 70,000 ir vidaus vandens užima 10% viso ploto. Apie 72% viso krašto apaugę miškais (daugiausia spygliuočiais ir beržais), ir tik apie 10% dirbama žemė ir pievos bei ganyklos. Suomijos gyventojai verčiasi miškų ir žemės ūkiu bei žvejyba, pramonė nedaug teišvystyta, bet turi labai pigią elektros jėgą, gaunamą iš daugybės upių ir krioklių. Svarbiausias Suomijos eksporto produktas -- miško medžiaga ir celiuliozė. -- Pati Suomija apgyventa apie 90% suomių, apie 8% švedų, šiaurėje gyvena lapiai, abi kalbos -- suomių ir švedų yra valstybinės. Švedija suomių apgyventose srityse pradėjo įsigalėti jau XII amžiuje, įvesdama čia ir krikščionybę, bet kartu pajungdama politiškai. 1566 m. Suomija pavadinata didžiąja kunigaikštyste, bet pasiliko ir toliau didelėje švedų priklausomybėje. Čia reikia pasakyti, kad švedai Suomijoje turėjo didelės kultūrinės įtakos, bet politiškai niekuomet jos nebuvo paverę. 1714 m. Suomija pateko rusams, vėliau švedų buvo atsiimta, bet nuo 1808 m. rusai vėl ją užėmė, duodami jai plačią autonomiją. Pirmojo Pas. karo pabaigoje, grįžtant rusų imperijai, 1917 m. gruodžio 6 d. Suomija paskelbė savo nepriklausomybę, kurią išlaikė iki šiol. Prasidėjus II Pas. karui, 1939 m. Rusija užpuolė Suomiją ir atėmė iš jos

didelius žemės plotus, kaip Viipuri apylinkes ir Petsamo sritį šiaurėje. Karui einant, Suomija, vokiečiams gelbstint, daugumą šių sričių atgavo, bet vėliau jas vėl turėjo atleisti ir sudaryti rusams nepriešingą vyriausybę. Suomijos sostinė yra Helsinkio miestas (iki 1812 m. buvo Turku miestas). Kiti didesni miestai -- Tampere, Turku, Pori ir Lahti. Suomija visada buvo labai malonus ir prielankus Lietuvos kaimynas. Pašto ženklus išleidžia nuo 1856 m. (rusų valdžioje), o nuo 1917 m. grynai suomiškus.

ŠVEICARIJA išleido 5 p. ženklų šiemetinę Pro Patria seriją su šv. Martyno bažnyčios Zillyje XII amžiaus dekoracijomis ir Dr. Teodoro Kocherio atvaizdu.



Dr. Theodor Emil Kocher (1841-1917), pasižymėjęs šveicarų gydytojas, gimė Berno mieste. Mediciną studijavo Berno, Berlyno, Paryžiaus ir Londono universitetuose. Nuo 1866 m. ėmė dėstyti mediciną Berno universitete ir ten pasiliko iki mirties. Ypatingai pasižymėjo savo tyrinėjimais pagurklio ligos (goiter), tyroinės liaukos susirgimų, skilvio ligų tyrinėjimais ir kaulų lūžimų gydymu. Parašė keletą veikalų iš medicinos srities. Už savo darbus 1909 m. buvo apdovanotas Nobelio medicinos ir fiziologijos premija.

V. VOKIETIJA išleido 30 pfe-nigų p. ženklą su kunigaikščio Franz von Taxis atvaizdu. Pašto ženklas juodos ir oranžinės spalvos.



Franz von Taxis (1450-1517), tuometinio Vokietijos imperatoriaus pavestas, buvo pats pirmasis, kuris suorganizavo pašto tarnybą ne tik Vokietijoje, bet ją išplėtė ir į kaimyninius kraštus, kaip tai Belgiją, Olandiją ir kitur. Jis buvo ir pirmasis generalinis pašto viršininkas, tą tarnybą perleides savo palikuonims. Reikia atminti, kad tuo laiku pašto vežimai (kočiai) vežiojo ne tik pašta, bet ir keleivius. Vėlesniais amžiais Taxisų giminės kunigaikščiai, vykstant Vienos kongreso nutarimą iš 1815 m., pašto tarnybą vykdė beveik visoje Europoje, o vokiečių mažesnioms valstybėms nuo 1852 m. iki 1866 m. netgi leido atskirus pašto ženklus (Thurn und Taxis). Franz von Taxis palikuonims susitarus su Lenkijos karalium, pastarasis pašto tarnybą 1558 m. įvedė ir Lenkijoje, kurią ten vykdė nekuris Proseras Prowano, po kelių metų tą tarnybą pratęsdamas nuo Krokuvos iki Vilniaus.

KANADOS LIETUVIAI

* P. BALČIŪNAS nuo šių mokslo metų pradžios yra paskirtas mokyklos vedėju, kuri radosi Toronte Jane ir Wilson gatvių sankryžoje. Mokykla turi 35 kambarius.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KULTŪROS KONGRESAS

Lapkričio mėn. 23-26 d.d. Chicagoje įvyksta JAV ir Kėnados lietuvių III Kultūros Kongresas, kuris pasi-reikš paskaitomis su disku-sijomis ir kultūriniais pasi-reiškimais.

Paskaitos bus vykdomos PLB Kultūros Tarybos prie-žiūroje, gi kultūriniai pasi-reiškimams tvarkyti yra sudarytas III Kultūros Kon-greso rengimo komitetas, kurio pirmininke pakviesta Marija Rudienė. Patį komi-tetą sudaro Z. Dailidka, J. Ignatonis, J. Jasaitis, J. Jurkūnas, V. Kleiza, J. Paš-tukas, V. Radžius, M. Šim-kus ir J. Vaidelys.

Komitetas bus papildytas ir JAV LB Chicagos apy-gardos atstovu.

III Kultūros Kongreso rengimu rūpinasi JAV LB centro valdyba, kurios pirm inž. Br. Nainys jau turėjo pasitarimą su kongreso ren-gimo komiteto pirm. M. Rudiene.

ŠALFASS RINKIMAI

Šiaurės Amerikos Lietu-vių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos Garbės Teismas, vadovaudamasis ŠALFAS S-gos statutu bei rinkimais nuostatais, skelbia ŠALFASS-os Cent-ro Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimus.

Kandidatai į Centro Val-dybą ir Revizijos Komisiją gali būti kiekvienas ŠAL-FASS-os narys, nenusižen-gęs sportinės drausmės nuostatoms, registruo-tas ŠALFASS-je kaip sporto darbuotojas, kūno kultūros mokytojas, aktyvus sporti-ninkas ar narys rėmėjas ir nejaunesnis 24 metų am-žiaus.

Į Centro Valdybą yra renkami 3 asmenys iš tos pačios vietovės, todėl prak-tiškai ir kandidatų sąrašai turi būti sudaromi iš as-menų, gyvenančių toje pa-čioje vietovėje. Atstumai tarp dviejų toliausia vienas nuo kito gyvenančių to pa-čio sąrašo kandidatų negali viršyti 60 mylių. Bendrame vietovės sąrašė privalo būti nemažiau kaip 7 asmenys. Priešingu atveju, kandida-tų sąrašas skaitomas nega-liojančiu.

Į Revizijos Komisiją yra renkami 3 asmenys. Kada-ngi pirmiausia balsuojama už sąrašą, o paskiau už pa-skirus to sąrašo asmenis, todėl daugiausia balsų su-rinkęs sąrašas apsprendžia

Centro Valdybos būstinę, o antras pagal gautųjų balsų daugumą sąrašas nuspren-džia Revizijos Komisijos būstinę. Todėl atskiri kan-didatai ar kandidatų grupės į Revizijos Komisiją nėra siūlomi.

Kandidatus nominuoti ga-li: 1. ŠALFASS-os regis-truoti klubai, 2. neorgani-zuotos teisėtų rinkėjų gru-pės, surinkusios nemažiau kaip 10 teisėtų rinkėjų pa-rašų savo siūlomajam kan-didatui ar kandidatų grupei paremti, 3. patys kandida-tai ar kandidatų grupės as-meniškai surinkę nemažiau kaip 10 teisėtų rinkėjų pa-rašų savo kandidatūrai pa-remti. Kiekvienu atveju, n o m i n u o j a m ų kandida-tų skaičius neribojamas. Kiekvienas kandidatas turi duo-ti raštišką sutikimą būti nominuojamu.

Kandidatų nominavimas privalo būti atliktas raštu ir patiektas Garbės Teismui ne vėliau 1967 metų lapkri-čio mėn. 6 d. Visus sąrašus prašome siųsti sekančiu ad-resu: ŠALFASS Garbės Teismas, c/o Vac. Kleiza, 10316 Kenneth Ave., Oak-lawn, Illinois 60453. Gar-bės Teismas, patikrinęs no-minuojamų kandidatų tin-kamumą, visus kandidatus, gyvenančius vienoje vieto-vėje, suves į vieną bendrą sąrašą.

Visais rinkiminiais rei-kaiais prašome kreiptis į ŠALFASS-os Garbės Teis-mo pirmininką Vaclovą Kleizą aukščiau nurodytu adresu, telefonas: Area 312 425-1255.

ŠALFASS-os Garbės Teismas

DETROIT

DETROITO ALT S-GOS SKYRIAUS NARIŲ SUSIRINKIMAS

ALT S-gos Detroito sky-riaus narių susirinkimas šaukiamas spalio 22 dieną, sekmadienį, 4 val. po pietų Lietuvių Namuose. Sky-riaus valdyba kviečia visus narius dalyvauti, nes bus nagrinėjami sąjungos įsta-tai, aptarta skyriaus ateit-ies veikla.

Artėjame prie istorinės 1968 metų šventės. Atei-nantieji metai turėtų būti atitinkamai atžymėti. To-dėl visų skyriaus narių da-lyvavimas yra būtinas. Kiekvieną narį prašome rimtai pagalvoti ir į susi-

CHICAGOS LIETUVIAI!

1967 m. spalio 1 d., sekmadienį, susirinkus į tradicinį, jau penktą iš eilės, šaukiamą Balfio Chi-cagos apskrities valdybos viešą rudens vajaus ati-darymą, šiemet globojant inž. archit. Jonui Stan-kui, Chicagos Savings and Loan Ass. salėje, mes žemiau išvardintieji, kaip dviasiškiečiai, gydytojai, in-žinieriai, bankininkai, prekybininkai, organizaci-jų atstovai, visuomenininkai, bei spaudos ir radijo atstovai ir išklausę pranešimų bei išsiaiškinę šal-pos reikalus ir sunkią vargstančiųjų padėtį, pri-pažinome:

Prisidėti prie Balfio rudens vajaus rinklia-vos ne tik savo autoritetu, bet ir pavyzdžiu ska-tinti kitus prisidėti prie sėkmingos rinkliavos pra-vedimo, kaip aukų surinkime, taip ir jų davime, Taip pat raginame visus Balfio skyrius, esan-čius Chicagos apskrities ribose atakingai įsijungti į šių metų rudens šalpos darbus.

Šia proga pareiškime, kad mes esame vie-ninteliai lietuviai, kurie galime ir turime išties-ti pagalbos ranką savo vargstantiems broliams ir sesėms dar esantiems Sibire, okupuotoje Lietuvo-je, Suvalkų trikampyje, taip gi savųjų tarpe ir ki-tur.

Reikia atsiminti kad pinigų surinkimas šalpos reikalui yra sunkus darbas ir reikalingas organi-zacijų ir pavienių asmenų nuoširdžios ir pasiau-kojančios aukos-talkos tinkamai vajų praveisti ir surinkti skirtus šalpai pinigus, vaikščiojant iš bu-to į butą, formoje.

Todėl kviečiame visus lietuvius ateiti į talką ir garbingą darbą, kaip aukų rinkėjai, kurių Chi-cagoje kasmet yra reikalinga gauti iki 300 asmenų, norint visus lietuvius aplankyti ir paimiti aukas.

Vajus prasidėjo spalio 1 d. ir jįsai baigsis gruodžio 1 d. Todėl, kol ilgos ir gražios dienos, Balfio rudens vajų kviečiame sustiprinti ir pagy-vinti. Balfą prašome parmeti ištiesta ranka ir su šypsena sutikti jų aukų rinkėją.

Prezidiumas: Inž. archit. Jonas Stankus, Vajaus Globos Komiteto Pirmininkas; Antanas Gintneris, Balfio Chicagos apskrities vald. pirmininkas; Vita Baleišy-tė, apskr. vald. sekretorė; Kostas Če-paitis, apskr. vald. išdinininkas.

BEVERLY SHORES

• Skulptoriaus Juozo Ba-kio darbų paroda, įvykusi spalio 1 d Beverly Shores, ind. praėjo dideliu pasise-kimu. Privataus pobūdžio paroda sutraukė lankytojų iš Michigano, Illinois ir vie-toje gyvenančių tautiečių, kurie išpirko apie pusę eks-ponatų. Lankytojai buvo nustebinti skul p t o r i a u s meistriskumu naudojant to-kia pačią apimtį medžiagų kaip varį, keramiką, šviną, bronzą ir laužytą stiklą. Parodą surengė Erdvilas ir Erika Masiuliai.

• "Voratinklių puota klė.tyje" — tokia tema Beverly Shores lietuviai surengė savo tradicinį rudens balių, šį kartą kaimyniniame Dune Acres. Bajoriški ir čigoniški rūbai dominavo plaštakėmis ir voratinkliais dekoruotas rąstinės kons-trukcijos triaukštes patal-pas, įvykdytas pagal dail. Marijos Ambrozaitienės es-kyzus. Pelną dalis skiriama lietuvių kultūros ir labda-rybės reikalam.

NEW YORK

NEOLITHUANŲ ŠVENTĖ

Korp! Neo-Lithuania me-tinė šventė-balius įvyks š. m. spalio 28 d., šeštadienį, 8:30 val. vak. Travelers Hotel-Terrace Ballroom, 94-00 Ditmars Blvd. (prie La Guardia areodromo). Įaišės ir šokiai grojant Mi-chael Tardella orkestrui. Vietas prašoma užsisakyti iki spalio 17 d. New Jersey: pas korporacijos pirm. Al-doną Čekienę (201) 549-8196, New Yorke: pas sekr. Violę Tamošiūniene (212) 263-8380.

AUKOS Balfui NEW YORKE RENKAMOS LAPKRIČIO MĖN.

Vietos Balfio skyrius nu-tarė šių metų Balfio vajų New Yorke pradėti lapkri-čio 6 d. ir baigti gruodžio 6 d. New Yorke yra per 1.000 nuoširdžių Balfio rėmėjų, kurie, paprašyti laiškais, kasmet siunčia Balfui virš 5.000 dol. aukų. Dėl didelių atstumų Balfio rėmėjus ne-įmanoma asmeniškai aplan-kyti. Newyorkiečiai balfi-ninkai beveik vieni sugabe-na į Balfio centrą gerų dra-žučių per 50.000 svarų. Tais drabužiais aprenjami lietuviai Lenkijoje, Vokiet-i-joj, Pietų Amerikoje ir ki-tur.

Balfio centras neturi nei vežiko nei ratų drabužiams iš namų paimiti, taip pat prašo kol kas tik vartoji-mui tinkamus rūbus Balfui aukoti, nes atrankų niekas nenori pirkti.

ROCHESTERIO LIETUVIŲ RADIOJ VALANDĖLĖS VEIKLA

Jau 17 metų kai Ro-chesteryje veikia Lietu-vių radijo valandėlė. Ta-čiau ji turi savitą vei-dą -- nėra komercinė, bet kultūrinė. Jos pas-kirtis lietuviškoms aktu-alijos, dainos, muzika, išskeliant tautinį kultū-rinį grožį. Šalia to įter-piamas vienas kitas trumpas skelbimėlis, pranešimas, sveikini-mas ar užuojauta.

Valandėlė vyksta kiek vieną sekmadienį per WHEC stotį nuo 9:30 - 10 val. Radijo stočiai mokama vienas doleris už minutę. Tad vien tik stočiai per metus išmo-kama \$1620 dolerių. Nau-jų plokštelių išsigijimas ir kiti reikalai taip pat reikalauja daug išlaidų.

Klubo valdybą sudaro prityrę asmenys: pirm. Pranas Puidokas, vice-pirm. Andrius Cieminis, sekr. Raimundas Kirš-teinas ir ižd. Vytautas Žmuidzinas. Tad jiems ir tenka nuolat rūpin-tis valandėlės išlaikymu ir jos tobulinimu. Valandėlės pranešėjais yra: Ona Adomaitienė, Dalia Šiurilienė, Birutė Sidlickaitė-Litvinienė, Bludnikas, A. Cie-minis, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinas, B. Krokys, V. Žmuidzi-nas. Dėka jų pasiryžimo, valandėlės būna įdo-mios ir vaizdžios.

Rochesteriečiai lie-tuviai labai susigyvenę su savo radijo valandė-le, nes ji kiekvienam lie-tuviui yra lietuviybės ža-dintoja. Todėl sekmadie-nį jos laukia ir klausosi.

Rochesteryje daug įvairių tautybių žmonių, bet savo programas per radiją turi tik lietuviai,

LIETUVIŲ FONDO NARIAI

Lietuvių Fondas padidėjo šiais naujais nariais: Au-kojo: \$500.00 L. R. ir Ele-na (Zimavičiūtė) Carteriai, \$318.00 a. a. Andriaus Juo-zapaičio Atm. Įnašas, \$185 a. a. Jurgio Kroto Atm. Įnašas, \$150.00 Juozas Mu-raška.

Po \$100.00: a. a. Algimanto R. Vilko Atm. Įnašas, Laima ir Česlovas Ki-liuliai, Vincas Rinkevičius, inž. Edvardas Vismantas (Colombia), Vytautas C. Yasus, Vytautas S. Vardys, a. a. Jono Navicko Atm. Įnašas, East St. Louis, Ill. Lietuvių Mokykla.

Tuo laiku savo įnašus pa-didino: Med. dr. Leonardas Plechavičius iki \$600.00, inž. Vladas Venckus (Ve-nezuela) iki \$700.00, a. a. Vysk. Kazimiero Paltaroko Atm. Įnašas iki \$150.00, Jurgis ir Marija Mikailai iki \$300.00, Nežinomo Lie-tuvos Kario Įnašas iki \$505, Pijus ir Elena Mičiuliai iki \$300.00, Med. dr. Vytautas ir Elena Damijonaičiai iki \$650.00. (Sk.)

• Lietuvių Fonde š. m. spalio 1 d. buvo \$373,858.17 pagrindinio kapitalo ir 1650 narių. LF adresas: 6643 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

italai ir vokiečiai, o to-kios stambios grupės kaip lenkai ir ukrainie-čiai savo valandėlės ne-turi.

Šiemet klubo valdyba gavo iš radijo stoties WHEC griežtą reikala-vimą. Mat Chicagoje per vieną radijo stotį, vienos tautybės atsto-vas kalbėdamas neišlai-kė politinio takto. Iš Wa-shingtono dabar duotas radijo stotims nurody-mas, kad prieš progra-mos skelbimą būtų pat-tekiami vadovybei teks-tai anglų kalba.

Tas pranešėjams su-daro sunkumų ir daug darbo. Klubo vadovybė daro žygį, kad tą padė-tį sušvelnintų, bet kol kas radijo WHEC vado-vybė laikosi kietai ir to reikalauja.

Klubo valdyba nieko ne-bodama savo planus ryž-tingai vykdo ir laikosi nustatytų tradicijų. Kiekvienais metais ruošdavo koncertą ar vaidinimą lietuviškos valandėlės iš-laikymui, nes klubas, ne-gausus narių skaičiumi iš nario mokesčių negalė-tų gyvuoti. Tad ir šiais metais spalio 28 d. 7:30 val. lietuvių parapijos sa-lėje įvyks klubo valdybos rengiamas tradicinis vakaras - koncertas, ku-riame programą išpil-dys atvykę iš Chicagos solistas Jonas Vaznelis ir rašytojas Aloyzas Ba-ronas.

Tikimasi, kad publi-kos bus ne tik iš Roches-terio, bet ir iš jo apylin-kių. (Jm)

LITERATORINIS KONKURSA JAUNIMUI

Detroito St. Butkaus šaulių kuopa skelbia nove-lės-apsakos konkursą.

Konkurso tikslas: Lietu-vos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo 50-ties metų sukakties iškilmingas paminėjimas.

Rašinių dydis 50 ar daugiau mašinėlės rašytų psl.

Turinys autorių pasiren-kamas laisvai, bet pagei-dautina, kad būtų paryškin-tas tautos solidarumas bei patriotizmas kovose už Lie-tuvos laisvę.

Rašiniai ar jų dalys jau buvę skelbti spaudoje kon-kursui nepriimtini.

Konkurse gali dalyvauti: visi laisvojo pasaulio lietu-viai-ės ne vyresni 30 m. amžiaus.

Rašinių premijos: I — \$300.00, II — \$200.00 ir III — \$100.00.

Konkursą vykdo, rašinius įvertina, premijas paskirsto šaulių kuopos Spaudos ir Kultūros sekcija: pirm. Vladas Mingėla, sekretorė Marija Sims ir nariai: Leo-poldas Heiningas, Marijo-nas Šnapštys ir Alfonsas Žiedas. Konkursui pristaty-ti rašiniai spausdinami vienkartinuose leidiniuose ar periodikoje Sekcijos nuožiūra be atskiro auto-riaus sutikimo.

Kiekvienas rašinys pri-valo būti atžymėtas tik sla-pyvvardžiu. Autoriaus tik-rasis vardas ir pavardė, adresas su spaudai tinkan-čia fotografija, trumpa au-tobiografija pridedami prie rašinio atskirame užklijuo-tame voke.

Rašiniai iki 1968 m. rug-sėjo 1 d. siunčiami sekcijos pirm. Vl. Mingėlai, 33546 Clifton Dr., Warren, Mich. 48092.

PADĖKA

Šiais metais rugpjūčio 26 d., staiga ir neti-kėtai mirė mano mylimas vyras miškininkas, ANDRIUS JUOZAPAITIS.

Man laidotuvių metu susirgus, mano giminės, draugai ir pažįstami labai užjautė bei visokiais būdais man padėjo, už ką aš esu jiems labai dė-kinga.

Taip pat dėkoju kunigams: kun. J. Klimui ir kun. P. Totoraičiui už sukalbėtą koplyčioje rožinį, kun. M. Vembrei už atlaikytas su asista gedulin-gas šv. Mišias.

Nuoširdžiai dėkoju visiems už pasakytas prie-kapo atsisveikinimo kalbas. Dėkoju už gėles, už paukotas šv. Mišias ir pareikštas užuojautas spaudoje raštu ar žodžiu.

Dėkoju visiems, kurie suprato patriotinį-lieu-tuvišką reikalą ir vietoje gėlių suaukojo a. a. ma-no mylimo vyro A. Juozapaičio vardu Lietuvių Fondui pinigais — 323 dol.

Iš visos širdies dėkoju visiems, kurie bet ko-kiu būdu prisidėjo a. a. mano vyrą palydėti į ka-pus. Visa tai mane stiprina ir padeda pakelti di-džiausią gyvenimo smūgį.

Petronėlė Juozapaitienė
ir sūnus Gediminas su šeima